

V netradičných podmienkach uvažujem viacrozmerne

Mladá herečka **Jana Kovalčíková** má už za sebou slušný zoznam žánrovo i tematicky rôznorodých inscenácií. Nebojí sa nevšedného divadelného priestoru, politicky vyhrotených tém ani inscenovaného koncertu.

Divadlo Petra Mankoveckého sa vyznačuje výsostne hereckým zložením a k spolupráci si pozýva prevažne etablované režisérské osobnosti. Ako došlo k spolupráci práve s Mariánom Amslerom?

Veľmi prirodzene. Stále sa snažíme osloviť režisérov, ktorí nemusia byť z najmladších generácií, ale pracujú s modernejšou poetikou. Takých punkáčskych kaskadérov, ktorí radi objavujú a neboja sa spolupracovať s mladým začínajúcim kolektívom.

Možno v prípade Strachopudov hovoriť o kolektívnej tvorbe?

Pomer nášho autorského vkladu a režisérrovho vedenia bol asi 30/70. Režisér napísal text na námety rozprávok a tvorba potom prebiehala celkom klasicky. Neskôr prišla dramaturgička Marie Špalová, ktorá to s nami celé učesávala. Bolo to príjemné, pretože nás nenechali plávať a zároveň sme im to nedovolili ani my. Myslím si, že sme si porozumeli a dúfam, že to vo výsledku cítiť.

Inscenácia Strachopudi je nevšedná špecifickým priestorovým konceptom, keďže sa odohráva v kotolni. Líšila sa tvorba postavy v takýchto netradičných podmienkach od „klasických“ inscenácií?

Baví nás skúšať v netradičných priestoroch. Herca to automaticky núti rozmýšľať v úplne iných intenciách. Nevníma len to, či má prísť zľava alebo zozadu z portálu. Netradičné podmienky ma nútia premýšľať viacrozmerne a ponúkajú toľko možností a alternatív, že veľakrát vytvoria oveľa silnejšiu atmosféru ako akákoľvek scénografia.

Predpokladám, že pri každej repríze, zvlášť takej, ktorá sa odohrá v inom priestore ako pri premiére, možno hovoriť o istej forme nepohodlia. Nehovoriac o intímnejšom vzťahu s divákmi.

Práve preto máme aj dlhú skúšku, aby sme to celé „prerežirovali“. Je to vyslovene koncipované a naskúšané na konkrétny priestor. Inscenácia možno niečo stratí, ale

niečo nové sa zas môže objaviť. Vždy sa z toho dá nejak vykorčuľovať.

Na festivale sa objavili aj inscenácie Úklady a láska a Biológia politika - Fouché!!!, v ktorých tiež účinkuješ. Obe majú ostrý politický nádych. Môže byť archaický text Friedricha Schillera alebo inscenovaný koncert účinným pri vyvolávaní spoločenského apelu?

Absolútne áno! Úklady a láska boli naskúšané ešte dávno pred tou strašnou udalosťou, keď sme ani len netušili, že by sa odkaz inscenácie mohol spojiť s našou krajinou. Režiséra Lukáša Brutovského si práve z tohto dôvodu vážim. Použije tristo rokov starý text a podštrkne v ňom aktuálne myšlienky, ktoré sú niekedy priam hrôzostrašné. Ak by som svoju postavu v Úkladoch tvorila dnes, pravdepodobne by vyznievala o niečo apelatívnejšie. Súhlasím však s Lukášom, že témy by mali byť tlmočené viacmyselne,

mali by byť zahalené metaforou. Bolo by na škodu, keby som v inscenácii silou-mocou podsúvala svoje apelatívne názory. Oproti tomu v inscenácii Biológia politika - Fouché!!! apelujeme o niečo viac. Hoci ide o štruktúrovaný koncert, sme tam sami za seba a zdá sa, že repliky pri každej ďalšej repríze získavajú na obrovskej aktuálnosti.

Ako sa cítiš v muzikálnej polohe, ktorú máš v inscenácii Fouché?

Hrôzostrašne! Nemám rada spev a prišla som do SKD, kde v každej druhej inscenácii musím spievať. Som za to veľmi vďačná, pretože ma to posúva. Pred koncertom na námestí som prežívala stres, vzrušenie a obrovskú trému, no našťastie bol stále inscenovaný, takže som nemusela hulákať: „všetci ruky hore“, ako pri bežných koncertoch. Určite by sme mali s Fouchém všade cestovať!

Za rozhovor ďakuje Jakub MOLNÁR

PRÍŠERKA CHARLIE, Bratislavské bábkové divadlo

Bolo to pekné, hlavne blesky a hrôzostrašné strašidlá. Ani som sa nebála.

Matilda

Bolo to super. Najviac sa nám páčili príšerky a Charlie.

žiaci zo Základnej školy v Turanoch

ÚKLADY A LÁSKA, Slovenské komorné divadlo Martin

Scéna bola veľmi zaujímavá, hlavnú predstaviteľku presvedčiví a záver dosť pôsobivý.

Eugen

Bolo to zmodernizované. Poznáme starú martinskú inscenáciu tejto hry, v ktorej hral ešte Elo Romančík. V tejto modernej verzii boli rovnako úžasné herecké výkony a veľmi šikovne tam bola vsunutá aj naša súčasná politika.

Jana a Milka

NÁŠ ČLOVEK, Divadlo Astorka Korzo'90 Bratislava

Zaujímavé je načasovanie – inscenácia v kontexte vraždy Martiny a Jána rezonuje ešte silnejšie. Je dobré venovať sa tejto téme a hovoriť o nej. Mój dojem z predstavenia umocnila aj beseda. Vďaka nej si človek môže prehĺbiť zážitok aj vedomosti.

Mária

Téma je jasná aj z médií, tu som sa o súčasných daniach nedozvedel nič viac.

Dalibor

Aj keď išlo o tému z minulosti, bola to dobrá pripomienka absurdít reálneho života. Predstavenie však väčšinu času nehladalo odpovede, až na dokumentárne rozhovory s osobnosťami na konci.

Michaela

Je dobré, že túto tému tvorcovia otvárajú a ponúkajú do nej zaujímavý vŕhad. Inscenácia poukazuje aj na to, že istá mentalita a korupčné správanie, s ktorým sa stretávame dnes, má korene už v našej minulosti.

Ondrej

STRACHOPUDI, Divadlo Petra Mankoveckého Bratislava

Iné priestory priniesli aj iné interpretácie, ktoré inscenáciu ešte viac zahustili ďalšími významami. Vtipno-hrôzostrašný zážitok na dobrú noc, o ktorom sa mi ešte bude snívať.

Jakubko

Diskusie Kritickej platformy prebiehajú od stredy do soboty v čase od 11:00 do 13:00 v študovni SKD na prvom poschodí. Moderuje Milo Juráni.

Milo Juráni: Úklady a láska. Jasný a výstižný názov. Politika zahryznutá do slobody. Môžeš si zaspievať v našom zbere. Nechceš? Sólisi končia zhasnutí pod klavirom. Ostatní sú vazali tých, ktorí s úsmevom vravia: „Požičiame si spravodlivosť.“ Žiadne aktuality.sk na druhú, ale smutný obraz súčasnosti vyryžovaný z klasiky.

Príšerka Charlie ★★☆☆☆ **Náš človek** ★★☆☆☆
 Úklady a láska ★★☆☆☆

Martina Mašlárová: Festival ovládla téma rezonancie divadla v kontexte udalostí ostatných mesiacov. Hoci Dotyky nemajú nijakú jednotiacu dramaturgickú líniu, viaceré inscenácie v programe zrazu pôsobia, akoby boli ušité na spoločenský kontext dneška a veľmi promptne postihujú, čo sa deje mimo múrov divadiel. A to aj napriek tomu, že mali premiéry dávno pred tým, ako politické pomery eskalovali v tragédii dvoch mladých ľudí. Je to pozoruhodné a azda i podstatné.

Príšerka Charlie ★★★★★☆ **Náš človek** ★★★★★☆
 Úklady a láska ★★★★★☆

Martina Uľmanová: Moja štvrtková hitparáda: herečka dňa – Dana Gudabová, herec dňa – Tomáš Mischura, výtvarný zážitok dňa – modro-sivo-béžová elegancia Jozefa Cillera, trtko dňa – Kalb, tanečný výstup dňa – Pavol Šimun s drumbľou, zviera dňa – bláznivý netopier.

Príšerka Charlie ★★★★★☆ **Náš človek** ★★★★★☆
 Úklady a láska ★★★★★☆

Karol Mišovic: Úklady a láska opäť dokázali, že láska a vysoká politika nejdú ruka v ruku a Náš človek zas to, že dobrá téma nie je všetko.

Príšerka Charlie ★★☆☆☆ **Náš človek** ★★☆☆☆
 Úklady a láska ★★★★★☆

Martin Macháček: Decentní politické thrillery (Úklady a láska) o střetech idejí i progresivních vs. regresivních přístupů jsou skvělou cestou, jak se asi smířit se současností a zároveň se o ní něco dovědět. S tím souvisí i příjemná, lež možná příliš fragmentarizovaná a doslovná vzpomínka na galérku hochů z před i po listopadové šedé zóny (Náš človek). A když se moderní politické dějiny zajídají, lze vždy utéct do světa imaginace k příšerce Charlie a stát se Martianem... teda Marťanem.

Príšerka Charlie ★★★★★☆ **Náš človek** ★★★★★☆
 Úklady a láska ★★★★★☆

Katarzyna Dudzic-Grabińska: Videli sme klasiku aj dve moderné hry. Považujem to za veľmi vydarený festivalový deň.

Príšerka Charlie ★★☆☆☆ **Náš človek** ★★★★★☆
 Úklady a láska ★★★★★☆

Štruktúra korupčného sveta je stále rovnaká

V našej spoločnosti sa nachádza veľa verejne známych prípadov ľudí, ktorí sa kvôli korupčným praktikám dokázali vyšvihnúť na vysoké spoločenské pozície. Inscenácia **Náš človek** v réžii **Jána Luterána** nanovo objavuje kauzu „Kráľa Oravy“, ktorý sa stáva nelichotivou metaforou slovenskej spoločnosti.

Prečo ste si ako námiet vybrali práve príbeh Stanislava Babinského?

Pri hľadaní témy sa mi dostala do rúk publikácia *Korupcia*, ktorá vyšla v Slovenskej akadémii vied a mapuje históriu korupcie od čias Rakúsko-Uhorska. Na základe nej som neskôr našiel knihu, ktorá sa zaoberá celou kauzou Stanislava Babinského. S dramaturgom Miroom Dachom sme mali pocit, že môže byť dobre divadelne spracovateľná, pretože ponúka priestor aj pre určitý nadhľad a humor. Zdalo sa nám vhodné zobraziť príbeh, ktorý je už zabudnutý. Následne sme vytvorili inscenáciu ako model istej korupčnej „dielničky“ a nevypovedané prepojenie so súčasnosťou tak vzniklo cez niečo groteskné či banálne. Štruktúra korupčného sveta je stále rovnaká. Kauza nám aj preto pripadala zaujímavá, keďže popisuje mechanizmy korupčného správania, ktoré sú platné a fungujú aj v dnešnej spoločnosti.

Bola kniha **Kráľ Oravy** jediným materiálom, z ktorého ste vychádzali?

Nebol to pre nás jediný zdroj, ale bol hlavný a zásadný. Dlho sme diskutovali tiež s prokurátorom Ladislavom Hannikerom

na tému kauzy, ktorá výrazným spôsobom ovplyvnila jeho osobný aj profesijný život. Mali sme absolútne slobodnú ruku, nechcel nič dopredu vedieť a dal nám všetky autorské práva. Bol pre nás tiež veľmi špecifickým divákom, nechceli sme ho uraziť a ani urobiť niečo, s čím by nesúhlasil. Preto sme boli radi, že jeho reakcia po premiére bola pozitívna.

Aká je v inscenácii miera dokumentárnej pravdivosti?

Rozhodli sme sa vyvarovať napríklad všetkých explicitných pomenovaní, aj z určitého právneho dôvodu. Nejde tak o čistú formu dokumentárneho divadla ale len o jeho prvky. Základom síce je existujúca kauza, ale tú sme brali skôr ako predlohu.

V Divadle Astorka Korzo'90 nie je práca s autorským textom bežná. Ako sa s tým herci vysporiadali? Vstupovali tiež do tvorivého procesu?

Herci z Astorky sú sociálne angažovaní a vyjadrujú sa k témam, ktoré v spoločnosti rezonujú. Každú skúšku sme začínali správami o situácii okolo nás, ktorá bola vtedy extrémne vyhrotená. Práve preto

bol celý skúšobný proces veľmi náročný. Finálny tvar sa naozaj musel hľadať spoločne s hercami, ktorí aktívne do textu aj do jednotlivých situácií prispievali svojím občianskym aj umeleckým postojom.

V inscenácii odznie, že korupcia je spojená so slovenskou mentalitou. Ako sa k tomuto názoru staviate vy?

Povedomie alebo prijatie korupčného správania je u nás veľmi bežné. Od úplatku lekárovi či automechanikovi cez vybavenie prijatia dieťaťa do škôlky. Malá korupcia je braná ako niečo, čo je absolútne normálne a keď ju človek nepraktizuje, je okolím považovaný za neschopného. Naša spoločnosť sa nemôže čudovať, že vrcholová politika je v takomto stave, keď sa ani na bežnej úrovni súkromného fungovania nedokážeme zbaviť prejavov korupcie. V inscenácii to v dokrútke spomína tiež Iveta Radičová. Ak by sa nám vo výchove podarilo odstrániť povedomie o správnosti či bežnosti drobných korupčných správanií, tak by to neskôr aj vo vysokej politickej sfére vyzeralo inak.

Za rozhovor ďakuje **Lucia ŠMATLÁKOVÁ**

Malo by byť divadlo angažovanejšie?

Veronika Gabčíková (dramaturgička):

Divadlo má byť podľa mňa jednoznačne angažované. Ak má nejaký zmysel, tak je to reflektovanie spoločnosti, aktuálnej situácie a udalostí a ich umelecké spracovanie. Divadlo vždy niečo vysvetľovalo, alebo nejakým spôsobom ukazovalo pravú tvár vecí.

Miro Dacho (dramaturg):

Predpokladám, že sme si túto otázku pred niekoľkými rokmi takto intenzívne nekládli. Miera angažovanosti a jej podoby sú však subjektívne. Je ťažké odlišiť angažované umenie od politického manifestu. Občas to môže byť pokrytecké alebo zjednodušujúce, keď sa snažíme hodiť vinu len na politikov. Časť zodpovednosti má totiž každý z nás a dennodenne robíme rozhodnutia, ktoré viac-menej vplývajú na spoločenské dianie. Existujú témy, ktoré sú na titulkoch novín, no po pár dňoch zaniknú. Také témy podľa mňa nemajú v divadle veľké miesto, pretože sa vo väčšom kontexte neužívajú. Potom sú tu dlhodobé občiansko-politické témy, ktoré môžu pri jednotlivých kauzách vrcholieť, vystreliť, vybuchnúť.

Pavol Šimun (herec):

Divadlo by malo vždy sledovať spoločensko-politické dianie, ale nemalo by ho len odzrkadľovať. Je mi na ňom sympatické, že ešte stále používa prostriedky bez popisností, ale s jasným odkazom, ktorý inteligentný divák odčíta. Ak chcem manifestovať, pôjdem na tribúnu.

Peter Galdík (dramaturg):

Záleží to od toho, čo pod pojmom „angažované“ rozumieme. Divadlo sa predsa vždy angažuje za niečo spoločenské alebo osobné. Pri politickej rovine je riziko, že môže dôjsť k paradoxu. Z angažovanej snahy sa stane plochý transparent, ktorý stratí na údernosti.

PIATOK 22. JÚN 2018

15:00 – 16:00 a 19:00 – 20:00 – Štúdio – Krotká (Slovenské národné divadlo Bratislava)
 15:30 – 16:20 a 17:30 – 18:20 – Štan na námestí – Červená čiapočka (Teatro Tatro Štúdio)
 16:30 – 17:25 – Divadelné námestie – Škaredé káčatko (Bábkové divadlo Žilina)
 17:30 – 19:00 – Národný dom – Kráľ Ubu (Divadlo Alexandra Duchnoviča Prešov)
 22:00 – 23:00 – Strojár – Ghost/Prízrak (Divadlo Štúdio tanca Banská Bystrica)
 22:30 – 00:15 – Národný dom – Pľúca (o.z. per. ART v spolupráci s Divadlom Astorka Korzo 90 Bratislava)

SOBOTA 23. JÚN 2018

9:30 – 10:30 – Národný dom – Sloník (Bábkové divadlo Košice)
 11:00 – 12:00 – Divadelné námestie – Koncert: Danó Heriban
 11:00 – 13:00 – Študovňa – Kritická platforma
 14:30 – 16:45 – Národný dom – Vytvalý dážď (o.z. per. ART v spolupráci s LOD – Divadlo v podpalubí Bratislava)
 16:00 – 16:50 – Divadelné námestie – Kozliatka a vlk (Kaprálkovic)
 18:00 – 20:30 – Štúdio – Európa v korešpondencii (Bábkové divadlo na Rázcestí Banská Bystrica)
 21:30 – 23:00 – Študovňa – Kritická platforma
 22:00 – 23:30 – Divadelné námestie – Cyrano z predmestia (Art Music Orchestra, Spevácky zbor Lúčnice, sólisti Kamila Magálová a Patrik Vyskočil)

! ZMENA PROGRAMU !

Večerná tanečná inscenácia
Divadla Štúdio tanca z Banskej
Bystrice GHOST/ PRÍZRÁK sa pre-
súva z Divadelného námestia do
STROJÁRA. Začiatok je o 22:00.

FESTIVALOVÝ ŽURNÁL: Katarína Cvečková (šéfredaktorka), Barbora Forkovičová, Jakub Molnár a Lucia Šmatláková
GRAFIKA: Michal Baďin **FOTO:** Braňo Konečný **KOREKTÚRY:** Michal Baďin **VYDÁVA:** SKD Martin **NÁKLAD:** 300 ks

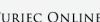
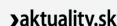
hlavní partneri

partneri

mediálni partneri

Záštitu nad festivalom prevzala predsedníčka ŽSK Erika Jurinová.